

Sterke stijging aantal drugdoden fors overdreven

Op 4 december 2006 stond er een klein bericht in Het Laatste Nieuws met als kop "sterke stijging Vlaamse drugdoden". De Morgen deed het de dag nadien over met "aantal drugdoden stijgt fors". De berichtgeving kwam er na een parlementaire vraag van Annemie Turtelboom (VLD) aan minister van Justitie Laurette Onkelinckx (PS).

VAD heeft de cijfers nader bekeken en concludeert dat enige nuancering op zijn plaats is¹. In de persberichten worden cijfers van 1997 (België) vergeleken met cijfers van 2004 (Vlaanderen). De gehanteerde cijfers dekken echter niet precies hetzelfde. Er werd een andere definitie gebruikt van drugdoden waardoor de cijfers niet zomaar kunnen vergeleken worden en er evenmin trends kunnen worden uit afgeleid. Daarnaast wordt vanaf 1998 een andere codering gebruikt voor het beschrijven van overlijdensoorzaken en is er een nieuw overlijdenscertificaat in voege, wat de vergelijkbaarheid mede bemoeilijkt.

Tussen 1987 en 1997 is het aantal geregistreerde drugdoden in België toegenomen van 17 tot 123². Dat is zeven keer zoveel maar dat betekent niet noodzakelijk dat het aantal druggerelateerde overlijdens ook effectief is toegenomen. Jossels & Sartor (2004) halen verschillende mogelijke redenen aan die de toename kunnen verklaren:

De 123 drugdoden die in 1997 in België werden geregistreerd zijn overlijdens die rechte reeks zijn toegeschreven aan (= onderliggende doodsoorzaak) psychische stoornissen, gedragsstoornissen en intoxicaties door het gebruik van essentieel illegale drugs (opiaten³, cannabis, cocaïne, stimulantia⁴, hallucinogenen of meervoudig druggebruik). Deze strikte definitie, die het EMCDDA vooropstelt ("selectie B"), omvat dus enkel de drugspecifieke doodsoorzaken inclusief suïcide en beperkt zich tot illegale middelen. Voor België beschikken we op dit moment niet over recentere cijfers van de doodsoorzaken.

In de twee krantenberichten worden de 123 Belgische druggerelateerde overlijdens van 1997 afgezet tegenover cijfers voor Vlaanderen van 2004. Vlaanderen heeft immers recentere data ter beschikking. In de krant lezen we dat er in Vlaanderen, in 2004, 209 druggerelateerde overlijdens opgetekend werden. Om tot dit cijfer te komen werd echter een veel breder definitie gehanteerd van druggerelateerde overlijdens dan deze die het EMCDDA voorstelt. Het gaat over alle overlijdens waarbij niet alleen illegale drugs maar ook psychoactieve geneesmiddelen een rol hebben gespeeld (= alle doodsoorzaken). Daar worden ook nog de overlijdens aan toegevoegd van personen jonger dan 65 jaar waarvan de doodsoorzaak onduidelijk of onverklaard was.

Samengevat:

Volgens de strikte definitie (EMCDDA "selectie B") werden er in België in 1997 123 druggerelateerde overlijdens geregistreerd.

In het Vlaams Gewest⁵ zijn er in 2004 volgens dezelfde definitie 32 personen (29 mannen en 3 vrouwen) overleden tengevolge van illegaal druggebruik.

Indien een veel breder selectie wordt gekozen met psychoactieve medicatie en illegaal druggebruik in alle doodsoorzaken en alle onduidelijke overlijdens bij personen jonger dan 65 jaar, worden er in het Vlaams Gewest in 2004 in totaal 209 overlijdens (149 mannen en 60 vrouwen) geteld.

---

¹ Met dank aan Guido Jossels (WIV, programma drugs) en dr. Anne Kongs (Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid) voor hun kritische feedback op deze nota.

² Jossels, G. & Sartor, F. (2004). *Drug-Related Deaths in Belgium 1987-1997*. Brussels: Scientific Institute of Public Health - Unit of Epidemiology. <http://www.iph.fgov.be/reitox/NL/activiteiten/drd.htm>

³ Inclusief methadone, morfine, ...

⁴ Inclusief cafeïne, ...

⁵ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (2006). *Gezondheidsschade door tabak-, alcohol- en druggebruik in Vlaanderen*. Brussel: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Gedownload op 16 januari 2007 van <http://www.gezondheidsconferentie.be>

Conclusie

De cijfers over de druggerelateerde overlijdens voor België van 1997 volgens een strikte definitie kunnen niet zomeer vergeleken worden met de cijfers voor het Vlaams gewest van 2004 volgens een veel bredere definitie. Bovendien wordt de vergelijkbaarheid bemoeilijkt door de invoering van een nieuw overlijdenscertificaat en een wijziging in de codering van de overlijdensoorzaken sinds 1998.

Selecties voor druggerelateerde sterfte op basis van ICD-10 codes

Strikte definitie (EMCDDA "selectie B")⁶

Deze selectie omvat de overlijdens die rechtsreeks toegeschreven worden aan het gebruik van essentieel illegale drugs.

Onderliggende doodsoorzaken:

- Psychische stoornissen en gedragsstoornissen⁷ door
  - gebruik van opiaten (F11)
  - gebruik van cannabinoïden (F12)
  - gebruik van cocaïne (F14)
  - gebruik van andere stimulantia (F15)
  - gebruik van hallucinogenen (F16)
  - door meervoudig druggebruik (F19)

- Onopzettelijke vergiftiging (X41, X42), opzettelijke vergiftiging (X61, X62), vergiftiging opzet niet bepaald (Y11, Y12) door
  - opium (T40.0)
  - heroïne (T40.1)
  - andere opiaten (T40.2)
  - methadon (T40.3)
  - andere synthetische opiaten (T40.4)
  - cocaïne (T40.5)
  - andere niet gespecificeerde narcotica (T40.6)
  - cannabis (T40.7)
  - lysergide (LSD) (T40.8)
  - andere niet gespecificeerde psychodysleptica (hallucinogenen) (T40.9)
  - psychostimulantia (T43.6)

Bredere definitie⁸

Deze selectie omvat **alle** doodsoorzaken waarbij het gebruik van illegale drugs of **psychoactieve geneesmiddelen** vermeld wordt op het overlijdenscertificaat alsook de overlijdens bij personen jonger dan 65 jaar waarvan de doodsoorzaak onduidelijk of onverklaard was.

Onderliggende doodsoorzaken:

- Psychische stoornissen en gedragsstoornissen door
  - gebruik van opiaten (F11)
  - gebruik van cannabinoïden (F12)
  - gebruik van sedativa of hypnotica (F13)
  - gebruik van cocaïne (F14)
  - gebruik van andere stimulantia (F15)
  - gebruik van hallucinogenen (F16)
  - gebruik van vluchtige oplosmiddelen (F18)
  - door meervoudig druggebruik (F19)

---

⁶ EMCDDA (2002). *EMCDDA standard protocol for the EU member states to collect data and report figures for the key indicator drug-related deaths by the standard Reitox tables*. Lissabon: EMCDDA.

<http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=1419>

⁷ Acute intoxicatie (F1x.0), schadelijk gebruik (F1x.1), afhankelijkheidssyndroom (F1x.2), onthouding (F1x.3), onthouding met delirium (F1x.4), psychotische stoornis (F1x.5), amnestische stoornis (F1x.6), resttoestanden en laattijdig optredende psychotische stoornis (F1x.7), andere mentale en gedragsstoornissen (F1x.8), niet gespecificeerde mentale en gedragsstoornissen (F1x.9).

⁸ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid (2006). *Gezondheidsschade door tabak-, alcohol- en druggebruik in Vlaanderen*. Brussel: Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Gedownload op 16 januari 2007 van <http://www.gezondheidsconferentie.be>.

- Onopzettelijke vergiftiging
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (X42 + T40)
  - door psychostimulantia (X41 + T43.6)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica (X41 + T42.3; T42.4; T42.6; T42.7)
  - door andere psychotrope middelen (X4.x + T43.8; T43.9)
  - door ander of niet gespecificeerd middel (X44 of X49 + T50.9)
- Opzettelijke auto-intoxicatie
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (X62 + T40)
  - door psychostimulantia (X61 + T43.6)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica (X61 + T42.3; T42.4; T42.6; T42.7)
  - door andere psychotrope middelen (X6.x + T43.8; T43.9)
  - door ander of niet gespecificeerd middel (X64 of X69 + T50.9)
- Vergiftiging opzet niet bepaald
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (Y12 + T40)
  - door psychostimulantia (Y11 + T43.6)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica (Y11 + T42.3; T42.4; T42.6; T42.7)
  - door andere psychotrope middelen (Y1.x + T43.8; T43.9)
  - door ander of niet gespecificeerd middel (Y14 of Y19 + T50.9)
- Onduidelijke doodsoorzaken bij personen jonger dan 65 jaar
  - plotse dood oorzaak onbekend (R96.0)
  - dood zonder verklaring (R96.1)
  - overlijden buiten aanwezigheid van anderen (R98)
  - andere slecht omschreven en niet gespecificeerde oorzaken van sterfte (R99)

Bijkomende doodsoorzaken, onmiddellijke en intermediaire doodsoorzaken:

- Psychische stoornissen en gedragsstoornissen door
  - gebruik van opiaten (F11)
  - gebruik van cannabinoïden (F12)
  - gebruik van sedativa of hypnotica (F13)
  - gebruik van cocaïne (F14)
  - gebruik van andere stimulantia (F15)
  - gebruik van hallucinogenen (F16)
  - gebruik van vluchtige oplosmiddelen (F18)
  - door meervoudig druggebruik (F19)
- Vergiftiging
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (T40)
  - door psychostimulantia (T43.6)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica (T42.3; T42.4; T42.6; T42.7)
  - door overige al dan niet gespecificeerde psychofarmaca (T43.8; T43.9)
- Onopzettelijke vergiftiging
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (X42)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica, anti-parkinsonmiddelen en andere psychotrope geneesmiddelen (X41)
  - door andere geneesmiddelen met werking op het autonome zenuwstelsel (X43)
  - door andere geneesmiddelen en biologische stoffen (X44)
- Opzettelijke auto-intoxicatie
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (X62)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica anti-parkinsonmiddelen en andere psychotrope geneesmiddelen (X61)
  - door andere geneesmiddelen met werking op het autonome zenuwstelsel (X63)
  - door andere geneesmiddelen en biologische stoffen (X64)

- Vergiftiging opzet niet bepaald
  - door 'drugs' en psychodysleptica (hallucinogenen) (Y12)
  - door anti-epileptica, sedativa en hypnotica anti-parkinsonmiddelen en andere psychotrope geneesmiddelen (Y11)
  - door andere geneesmiddelen met werking op het autonome zenuwstelsel (Y13)
  - door andere geneesmiddelen en biologische stoffen (Y14)